

Forord

Kultur & Klasse runder hermed de 50 numre, og vi fejrer jubilæet på en for tidsskriftet måske lidt usædvanlig måde.

Kultur & klasser's første nummer udkom i september 1967 under navnet *poetik*. Redaktionens ambition var dengang at forny den danske litteraturkritik ved at lede væsentlige udenlandske, teoretiske strømninger ind over de hjemlige græsgange. Tidsskriftet ville konfrontere den traditionelle, personbårne, danske 'åndsvidevidenskab' med 1960ernes teoretiske boom, som det især kunne hentes hjem fra Paris. Russisk formalisme, strukturalistiske sprogvidenskab, tematisk og narratologisk tekstanalyse, semiologi og marxistisk ideologikritik blev med held introduceret og diskuteret, i begyndelsen ganske vist i et sprog, som kun mandarinerne forstod.

I tidsskriftets 18årige levetid har redaktionsgruppen ændret sammensætning flere gange, og de teoretiske og emnemæssige centralområder har forskudt sig i en vis overensstemmelse med den bredere samfundsmæssige og den snævrere videnskabelige udvikling. Alligevel finder man i artiklerne en klar kontinuitet, som hænger sammen med bestræbelsen på dels at videnskabeliggøre litteraturkritikken og dels at fastholde et fagpolitisk engagement. *Kultur & Klasse* arbejder også i dag på at formidle den mest perspektivrige del af udenlandsk tekst- og bevidsthedsvidenskab til danske læsere i håb om at berige det hjemlige forskningsmiljø, og vi mener også stadig, at litteraturkritikkens videnskabeliggørelse kan løsrive 'kulturen' fra enkelte magtfulde klassers og socialgruppers favntag og dermed bidrage til at gøre den alment tilgængelig, at gøre den til en fælles, samfundsmæssig arv. Den moderne litteraturvidenskab skal netop vise, hvordan bestemte kulturelle former som f.eks. litterære genrer, æstetiske normer, temaer og metaforer er historisk bundne til klasser og perioder, samt gennem hvilke mekanismer sproget formes og gøres anvendeligt i de forskellige medier for den kulturelle proces.

Vi har valgt at demonstrere denne kontinuitet igennem *Kultur & Klasser*'s første 13 'årgange' på to måder og i to numre, nemlig dette nummer 50 og senere nummer 52. I nærværende nummer har redaktionens medlemmer - på nær to - hver skrevet en artikel om et 'kulturprodukt', som de har et særligt lystfyldt forhold til. Det er der kommet en række meget forskellige artikler ud af, og dog afspejler de tilsammen udmærket både emnemæssigt og teoretisk flere af de centrale områder, som tidsskriftet har dyrket gennem årene.

Peter Larsen og Carsten Thau skriver begge om film, men om helt forskellige film. "Erindringsbilleder" handler om Phil Jutzis berømte *Mutter Krausens Fahrt ins Glück*, en socialrealistisk og agitatorisk tysk stumfilm, og viser, hvordan et nøje gennemtænkt filmisk forløb sikrer, at et par vaklende pigebens indføjning i arbejderklassens kollektive fremmarch, billedliggjort ved en arbejderdemonstration, sætter sig fast på nethinden som et af de 'punctum'-billeder, Roland Barthes skriver om i *La chambre claire* (på dansk *Det lyse kammer*, 1983). "Mysterierne i haven til Anstey" analyserer Peter Greenaways 'barokke' film, *Tegnerens kontrakt*, hvori enhver betydning tværtimod nedbrydes, idet alle elementer reduceres til rekvisitter i instruktørens eksperimenteren, til led i en upersonlig kabale.

Jørgen Holmgaard og Søren Schou skriver begge om musik, om det personlige forbrug af og glæde ved hele musikkulturen fra romantiske lieder til Armstrong, og om en enkelt koncert, Don Redman-koncerten i K.B.hallen i 1946, hvor sort, amerikansk jazz gav kulturelt udsultede københavnere et forvarsel om den amerikanske kulturindustriens erobring af det europæiske efterkrigs-bevidsthedsliv.

Martin Zerlang og Preben Kaarsholm inddrager begge den 3. verdens litteratur. I "Historien og de gode historier" skitseres en 'oplevelsens historie', og mexicaneren Juan Rulfos roman *Pedro Paramo* bruges som eksempel på, at latinamerikanske fortællere kan forene den gode historie med de kunstneriske ambitioner. Kaarsholm viser omvendt, hvordan kulturelle og kønsbetingede modsætninger i Olive Schreiners engelsk/sydafrikanske baggrund fører til fortællingens og stilens sammenbrud, samtidig med at netop den lidenskabelige udtryksintensitet i forening med den ideologiske og formelle splittelse udgør forfatterskabets fascinationskraft.

Marie-Louise Svanes artikel analyserer nogle tegninger af den polsk-danske, meget produktive, men i kunsthistorien oversete 1800-tals kunstnerinde Elisabeth Jerichau-Baumann. Inspireret af Julia Kristevas arbejde med Bellinis madonna-billeder viser Svane, hvordan Jerichau-Baumanns mor-barn-tegninger på én gang former det kunstneriske udtryk og udtrykker det kvindelige begær. Også Lise Busk-Jensens artikel drejer sig om kvindekunst. En analyse af det første kapitel i Tove Ditlevsens erindringer viser, at det både indeholder en fremstilling af mor-datter forholdets psykiske struktur og af dette forholds dominerende indflydelse på forfatterskabet.

Artiklerne i vores jubilæumsnummer handler således om det ana-

lytiske arbejde med forskellige kulturelle udfryk. I nummer 52 følges det op af artikler, som mere direkte diskuterer de teoretiske forudsætninger for sådanne analyser. Årgangen afsluttes dermed med en videreførelse af de bestræbelser på teoretisk diskussion og fornyelse, som igennem alle årene har haft redaktionens bevågenhed. I dag drejer diskussionerne sig bl.a. om hvordan det er gået med marxismens betydning for humanvidenskaberne, om den franske kvindelige skriftteori, om socialhistorisk litteraturanalyse og litteraturhistorieskrivning og om psykoanalysens bidrag til tekstanalysen. Nummer 52 vil også indeholde en komplet bibliografi over tidsskriftets indhold.

Red.